

Reisverslag Fietsreis Cuba

2011

Cuba heeft een oppervlakte van 110.860 km².

Er zijn ongeveer 11 miljoen inwoners (2010) bevolkingsdichtheid 99 inw./km².

'CUBA, fietsen in het land van rum en sigaren'

Mijn totale afstand gefietst tijdens deze reis door Cuba is 1.473 kilometer,
met een totaal hoogteverschil van 5.861 meter.

Fietsreis 2011 ~ CUBA

DE VOORBEREIDING

Nog nooit was ik bij de voorbereiding van mijn reis zo geboeid door de recente geschiedenis van een land en kreeg daardoor echt wel het verlangen om zo snel mogelijk te kunnen vertrekken. Wat een zalig eiland staat me hier te wachten.

Fidel Castro, een fenomeen op zich, en zoals men in Cuba zegt: hij leerde zijn volk lezen en schrijven, met de F van "fusil", de G van "guerrillero" en de R van "révolución". Je kan natuurlijk niet alles goedkeuren van wat daar gebeurd is, maar Fidel heeft zijn land toch wel een enorme dienst bewezen door de aanpak van het machtsmisbruik en de slavernij, maar ook door de originele waarden van Cuba te behouden door de Verenigde Staten er buiten te houden en hen met zijn piepkleine legertje te overmeesteren in de slag van de Varkensbaai.

Het is zelfs niet te geloven hoeveel geld de CIA er jaarlijks voor over had om deze man te elimineren, wat hen tot zevenmaal toe mislukt is, voor zover bekend, want ze zullen ongetwijfeld meer wandaden gepland hebben om hem uit te schakelen.

Maar niet alleen Fidel Castro was het doelwit, ook de hele bevolking via de boycot van hun economie, ontwrichting van hun inkomsten en aantasting van de gezondheid. Als je weet dat ze het ene jaar boven de tabaksvelden met vliegtuigen sproeistof verspreidden om de tabaksplantages te vernietigen, het andere jaar een giftig product over de suikerriet plantages sproeiden om de totale oogst onbruikbaar te maken, ja, zelfs een jaar dodelijke bacteriën in het land brachten om de bevolking te treffen, ... Het is dan toch niet verwonderlijk dat het land zijn toevlucht zocht tot de Sovjet-Unie om de economie op peil te houden, en dat deden de Russen maar al te graag natuurlijk, een strategische plek aan de achterdeur van Amerika.

Gelukkig is er naast dit alles een prachtig eiland overgebleven, waar de tijd voor een deel is blijven stilstaan. Getuige zijn de vele oldtimers, maar ook de koloniale gebouwen die overal terugkeren, de eenvoud van leven, de pure natuur, ... en het paradijselijke weer bijna het ganse jaar door.

Ik heb helemaal niet de behoefte om er een fietsronde van te maken, net zoals bij al mijn reizen is fietsen enkel het best geschikte middel om me te verplaatsen in het binnenland, het lokale leven mee te leven, om dichterbij de bevolking en hun dagelijks leven te komen. Hierdoor heb ik gepland om mijn fietsroute aan te vangen in Camaguëy en van hieruit het eiland in westelijke richting grondig te doorkruisen. Wat natuurlijk wel inhoudt dat ik het deel van de Sierra Maestra en Guantanamo niet zal zien, ook historisch belangrijk, maar me haasten om meer te zien past niet in mijn manier van reizen.

HET REISVERSLAG

Het is een zalig land om door te fietsen, er is nog heel weinig verkeer langs de wegen, de mensen zijn er overal vriendelijk en behulpzaam. De wegen zijn natuurlijk niet zoals wij die hier bij ons kennen, het is regelmatig fietsen rond de gaten in de weg en ik heb zelfs veel kilometers op onverharde wegen gefietst. In het binnenland ontbreken echter alle aanduidingen van richting en afstanden. Maar dat maakt het contact met de lokale bevolking nog intenser, want regelmatig eens navragen bij de mensen in de straat is de enige goede methode om niet te veel van het geplande traject af te wijken.

De ergste kwalen van deze wereld waarmee ik tijdens mijn fietsreizen geconfronteerd werd kan ik als volgt omschrijven: de hoogmoedswaanzin van de Verenigde Staten hoofdzakelijk uit machtsgevoel; de extremistische strekking binnen de Islam ontstaan uit wraak tegen de kapitalistische wereld; de enorme vervuiling door de industrie gestuurd uit winstbejag. Nu ik dit heel bijzonder land Cuba bezocht heb, ben ik ervan overtuigd dat van deze kwalen de eerste tot nu toe het meeste schade berokkend heeft aan onze wereld, en hun machtsmisbruik zelfs mede aan de basis ligt van die twee andere, maar deze worden toch wel steeds belangrijker in onze "samenleving". Waarin "samen" echter nog weinig betekenis heeft in deze onredelijke wereld van het egoïstische wezen "politieker" en de buitensporige droom van het kapitalistische individu "topmanager".

Je acht het niet voor mogelijk wat hier allemaal gebeurd is, een echte thriller, georganiseerd en gesteund door de CIA in functie van het versterken van de Amerikaanse machtspositie in de wereld.

Gelukkig is daarin nu stilaan verandering aan het komen. Fidel Castro wordt niet meer bedreigd met uitschakeling (hij zal heel binnenkort trouwens op een natuurlijke manier deze aardbol kunnen verlaten, maar in de geschiedenis zal hij toch blijvend een heel speciale plaats innemen).

De suikeroogst wordt niet meer om de haverklap vernietigd om het land te ontwrichten, oorlogsvloten liggen niet meer constant vertrekkenklaar om Cuba aan te vallen. Het land, met vooral de jeugd, stelt alle hoop op een meer menselijke aanpak door Obama van zodra hij de problemen in eigen land onder controle krijgt.

Onbegrijpelijk wat Amerika zich veroorloofd(e) en de Amerikanen denken te mogen doen (= wilden doen) in een land dat niet van hen is.

Dat het hen niet gelukt is het land te veroveren, ondanks de vele aanvallen, doet de bewondering voor Fidel Castro alleen maar toenemen. Geplaagd door het ene jaar de vergiftiging van de suikerplantages, het andere jaar verspreiding van de varkenspest in Cuba, later ook de vernietiging van hun tabaksplantages, ..., en nog veel meer. En daarnaast ontsnapte Fidel zelf 50 jaar lang aan de moordplannen van de CIA, waarvoor jaarlijks een groot bedrag in de Amerikaanse begroting vrijgemaakt werd, met onder andere 7 mislukte moordpogingen die gekend zijn.

En hiermee is Fidel zowaar het enige staatshoofd ter wereld die het aangedurfd heeft om zware kritiek te uiten op zowel het Amerikaanse als op het Russische beleid, en ondertussen het einde van de Sovjet-Unie en 14 Amerikaanse presidenten heeft overleefd.

Cuba heeft twee soorten toeristen: de commerciële toerist "à la Fidel" en de wereldreiziger "à la Guido". Fidel is duur met veel geld voor de staatskas, Guido is veel goedkoper, met veel geld voor de burger. Het één is al meer toegelaten dan het andere, maar op middellange termijn overwint het andere toch na het tijdperk van Fidel. Privatisering, ondernemerschap, vrijheid en globalisering wordt er zelfs nu al aangemoedigd.

En de andere kant van het verhaal, met iets te verbieden in een land, bereikt men ook niet altijd het vooropgestelde effect. Zoals ik hier met hun "langosta" zag, die verboden is voor de Cubaanse bevolking (kreeft en langoest, deze lekkernijen zijn enkel bestemd voor export om de staatskas te spijzen en voor restaurants met vergunning, dus officieel voor toeristen die dit duur betalen). Men bereikt hier echter net het omgekeerde, want nog nergens heb ik in een ander land zo dikwijls "el comida prohibida" gegeten als hier.

De jeugd maakt er inderdaad jacht op deze dieren, en ze worden dan op de zwarte markt verkocht, waarmee ze toch wel gemakkelijk een extra loon verdienen als je weet dat een normaal maandloon daar slechts 40 Euro is.

Het is nu toch wel een land van grote tegenstellingen, het oude regime en hun vastgeroeste tradities staan loodrecht tegenover de modernisering van veel stadscentra en de open manier van leven die je bij de jeugd ziet groeien.

Een verkeersbord wordt in Cuba nogal eens met de hand geschilderd. Zo stond er in een bocht langs een landweg een "inhaalverbod", maar het zou me sterk verwonderen dat hier ooit al iemand een verkeersovertreding begaan heeft, want er komen op deze plaats zelden meer dan 2 auto's per uur.

TV hebben al veel gezinnen in huis, GSM is daar ook een dagelijks gebruiksvoorwerp aan het worden bij de jongeren. Zelfs computer zie je hier en daar al verschijnen, alleen moeten ze het privé nog stellen zonder internetaansluiting, maar zelfs dat kunnen ze niet lang meer volhouden

denk ik.

Kilometers lang rijst drogen op de openbare rijweg, het is daar normaal en doet me 2 dingen besluiten: er zal hier heel weinig verkeer zijn vandaag (klopt, ik heb 3 auto's gezien tijdens 2 uur fietsen) en het gaat niet regenen vandaag (klopt ook, de ganse dag zon met temperaturen tussen 19 en 28°C).

Fruit is daar dan natuurlijk overal te koop, en maakt deel uit van elke maaltijd, van het ontbijt tot het avondmaal. Fruitsappen allerhande komen steeds vers geperst per liter op tafel, met voor mij toch wel heel speciaal hun 'jus de guave'.

En dan kan je er natuurlijk niet naast kijken: hun Mojito en Piña Colada of Cuba Libre en Daiquiri. Terwijl op de kleine terrasjes in het dorp ook nog veel rondjes Havana Club 'Ron' puur gedronken wordt.

Er zit ook veel ritme in de Cubaanse samenleving, muziek en dans, deze zijn daar gewoon niet weg te denken. Overal wordt muziek gemaakt, en waar er muziek klinkt wordt er gedanst door jong en oud. De Cubaanse muziek en dans heeft zowel invloed ondergaan van Afrikaanse, Spaanse als Amerikaanse genres, maar is ondertussen zo sterk dat hun salsa, rumba, son, mambo en andere stijlen wereldberoemd geworden zijn.

Fidel, Ché, ..., en nog veel andere helden zijn overal in het straatbeeld aanwezig. Standbeelden, foto's of slogans zie je in elke stad en dorp, gewoon langs de weg of op fabrieksterreinen, de bevolking wordt steeds aan hun heldendaden herinnerd.

Het politieke regime tot op heden kan je niet echt communisme noemen, of het is op zijn minst het soort communisme dat decennia lang gewerkt heeft zonder de corruptie die we elders kennen. Zij zelf spreken liever over socialisme, volgens mij dan wel het echte fundamentele socialisme, maar waarvan de glorie tijd voorbij is. Nu past het systeem niet meer in de moderne tijd, en dat beseffen ze daar maar al te goed, zowel de bevolking als hun leiders, met Raoul Castro voorop.

Je ziet het zelfs al in het straatbeeld, er zijn grote veranderingen op til, gecontroleerd weliswaar, want ze zijn er toch wel bang van een nieuwe revolutie. Daarom hebben ze daar ook geen tijd meer te verliezen, met de omwentelingen in de Arabische landen, moeten ze deze trend vóór zijn in hun land (en dat zag ik dagelijks meer en meer zowel in de stad als op het platteland, er kwamen overal slogans "Cuba is no Egypto !" langs de wegen).

De lokale bevolking durft er zelfs al een toerist privé te laten overnachten, alhoewel nog altijd strikt verboden, maar dat past natuurlijk wel uitstekend in mijn manier van reizen, denken en doen.

Als je dan weet dat ik meestal 10 à 15 Euro betaalde en dus voor een weekloon kon overnachten en eten bij een gezin, is het wel vanzelfsprekend dat ze mij als een koning behandelden. En zo kom je wel midden in het dagelijks leven.

Een lokale bar, met hun lokaal bier dat niet bestemd is voor toeristen, je krijgt er ongeveer 12 voor de prijs van 1 toeristenbiertje, als je ze laat bestellen door een Cubaan natuurlijk, anders ben je gezien (of hoe een Vlaming zich toch wel heel gemakkelijk integreert in het buitenland).

In het begin is het even de juiste weg zoeken tussen de "CUC" peso voor toeristen, en de

waarde van hun "local peso" met een verhouding van 1/28, die je als toerist eigenlijk niet mag hebben. Maar wat doe je dan in de kleinere dorpjes, als je iets wilt eten of drinken en ze aanvaarden geen CUC: verplicht wisselen op de zwarte markt natuurlijk, en daar zijn beide partijen goed mee als je een beetje redelijk bent.

Tabak en sigaren, het is net zoals druiven en wijn. In bepaalde streken zie je niets anders op de velden, ook onderverdeeld in goede, betere en beste kwaliteit, met de eraan gekoppelde prijs natuurlijk. Alhoewel dit voor de tabaksboeren zelf niet veel verschil maakt, want tabak kan enkel aan de staat verkocht worden aan de officieel vastgelegde prijs. Ze mogen slechts een beperkt deel zelf verwerken tot sigaren (in theorie voor eigen verbruik) maar ik heb er toch ook wel kunnen kopen tegen een schappelijk prijsje, het waren zelfs de lekkerste sigaartjes die ik daar gerookt heb.

Bijna iedereen rookt daar een sigaar, zowel vrouwen als mannen, maar sommigen steken er geen vuurtje aan, en lopen gewoon met een sigaar in de mond voor de show of is het levende reclame ?

In de steden zie je overal de oude koloniale gebouwen, maar het meest opvallend zijn de verschillende kleuren, elk huisje zijn kleur, soms zelfs onderaan een ander kleur dan de bovenverdieping.

Vele kleine steden zien er echter nog vervallen uit, maar men is overal met de restauratie begonnen. Zoals Trinidad, een stad op de werelderfgoedlijst van de Unesco, waar zowat alles in originele toestand behouden is. Maar het historische centrum van een stad als La Habana, is nog op veel plaatsen een open werf, ik schat dat nog maar een kwart van de gebouwen een beurt gekregen heeft.

Kleinere steden waar ik overnacht heb zoals Guines en Pedro Betancourt zijn echter nog verwaarloosd van A tot Z, en toch zie je aan de vervallen gebouwen welke glorie er hier ook eens was.

De natuur in Cuba is nog nergens bezoedeld, maar in de Valle de Viñales kom je toch wel in een zeer merkwaardig gebied terecht. Enerzijds is er de landbouw met tabaksplantages tot in alle uithoeken, anderzijds is het een unieke streek met zijn vele 'mogotes', alleenstaande rotsen en pieken die een overblijfsel zijn door erosie en verzakken van een vorig landschap.

De kust, met zijn witte zandstranden en palmbomen zal ook wel veel toeristen lokken natuurlijk. Ikzelf heb me echter beperkt tot een dagje op een onbewoond eiland, en dat was toch eens volledig relaxen na al die fietskilometers in zomerse temperaturen. Maar daarnaast was ik ook een halve dag op het strand van de Varkensbaai. Wat voor mij meer historische beelden opriep dan dat het me aan een strandvakantie deed denken, mede door een bezoek aan hun lokale oorlogsmuseum in Playa Giron.

Vers fruit vindt je overal in Cuba, maar het gebied tussen Pedro Betancourt en Guines met overal plantages citrusvruchten zal me wel voor altijd bijblijven als "Appelsientje". En als deze dan massaal van een vrachtwagen vallen, heb ik er dan even massaal gevierendeeld en het sap eruit gedronken.

Ik ben wel heel tevreden dat ik deze reis nu gedaan heb, nog echt wel een land waar men leeft "à la Fidel", maar waar er tevens een grote vernieuwing op til is. Bij de jeugd zie je al een meer democratische visie, de politiek is volop bezig met zich aan te passen en de nieuwe tijd in het

land toe te laten. Vernieuwing is niet meer tegen te houden met de huidige media, het zal nu heel vlug gaan veronderstel ik, want anders zal de jonge generatie hen er wel toe verplichten. Het was zeer leerrijk om met de mensen in de straat samen te zijn, ze voelden zich zelden nog belemmerd door het regime, de democratie staat voor de deur.

Cuba, in 2011 een land in volle evolutie, die toch wel aan de revolutie zal kunnen ontsnappen. Het is al mooi, maar kan hierdoor alleen nog mooier worden, een paradijs voor de bevolking en voor de reiziger.

www.guidodenvliegheer.be
